

#13

HUR GÅR DET FÖR OSS?

Svensk forskning om turism och besöksnäring 2019

2019

EN RAPPORT FRÅN

BESÖKSNÄRINGENS
FORSKNINGS- OCH
UTVECKLINGSFOND

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1/ FÖRORD: TIO ÅR AV VIKTIG BESÖKSNÄRINGSFORSKNING	3
2/ INLEDNING	4
3/ MAUD OLOFSSON OCH IBRAHIM BAYLAN OM BESÖKSNÄRING OCH FORSKNING	6
4/ FORSKNINGSMILJÖER	9
5/ PÅGÅENDE FORSKNINGSPROJEKT	23
6/ FINANSIÄRER 2019	42
7/ STÖRRE PÅGÅENDE SATSNINGAR	44
8/ BEHOV AV KUNSKAPER OCH INSATSER	47

1 / FÖRORD: TIO ÅR AV VIKTIG BESÖKSNÄRINGSFORSKNING

BFUF bildades år 2009 med utgångspunkten i ett behov av att synliggöra besöksnäringens utmaningar. Näringsen växer snabbt och sysselsätter tusentals människor. Många unga och nyanlända får sitt första jobb i den. Den är viktig som integrationsmotor och är en stor och viktig exportindustri för Sverige, men genomgår samtidigt stor förändring. Det som gällde igår gäller inte idag, och kommer inte att gälla framöver. För att inte hamna efter måste vi alla, både företag och anställda, utvecklas i takt med nya behov, ny teknik och ny kunskap.

Kompetensförsörjning och kunskapsutveckling är framtida utmaningar som kommer att kräva stora resurser. Dagens turister och gäster är resvana och kunniga och efterfrågar en allt högre nivå på kunskap från företag och medarbetare i vår bransch. Samtidigt kommer automatisering och teknisk utveckling att öka trycket på både specialisering och personligt bemötande.

BFUF arbetar för att främja och stötta kunskapsutvecklingen inom besöksnäringen. Sedan starten har vi beslutat om satsningar på över 38 miljoner kronor till 24 vetenskapliga forskningsprojekt. Vi har också bidragit med närmare 7 miljoner kronor till femton kortare utvecklingsprojekt. Detta har lett till att vi fått en god översikt av kunskapsbehovet i näringsen. Vi har nu också ett värdefullt nätverk med forskare och lärosäten som kan och vill utveckla kunskapen.

Sverige är ett av de länder i världen som satsar störst andel av BNP på forskning och utveckling. Men besöksnäringens del av detta är förhållandevis liten. Genom våra utlysningar och utvecklingsmedel är vi i dag en av de viktigare finansiärerna av forskning om och för besöksnäringen. Den behöver i väsentligt högre grad än i dag främjas genom forsknings- och innovationspolitik. Fler skickliga svenska forskare ska ha möjlighet att rikta in sin forskning mot besöksnäringens möjligheter och utmaningar.

BFUF är ett utmärkt exempel på hur arbetsmarknadens parter inte bara tar ansvar för och tillvaratar sina medlemmars behov utan ser till hela näringsens möjlighet till utveckling och bidrar till att stärka Sveriges ställning som en innovativ nation med en stark exportindustri grundat i inhemskt kunnande.

Vi är stolta över BFUFs första tio år. Vi kommer att fortsätta stödja vetenskaplig forskning och projekt som främjar besöksnäringens utveckling. Vi gör också vårt yttersta för att goda kunskapsunderlag ska finnas till grund för de kommande strategiska beslut som näringsen och politiker på alla nivåer måste fatta. Denna kartläggning av pågående forskning inom området besöksnäring är en del i vårt arbete. Vår förhoppning är att den ska vara till nytta både för aktörer på nationell, regional och lokal nivå, inom branschen och akademien.

Stockholm i juni 2019

Thomas Sjöstrand, ordförande BFUF, styrelsemedlem Visita – svensk besöksnäring
Malin Ackholt, vice ordförande BFUF, förbundsordförande Hotell- och restaurangfacket, HRF

2/INLEDNING

BFUF verkar för att svensk besöksnäring utvecklas med stöd av vetenskaplig forskning och strategiskt utvecklingsarbete. För att göra detta på bästa sätt behöver vi kontinuerligt utveckla vår kunskap om både besöksnäringens behov och om vilka aktörer som kan svara mot dessa.

När vi under 2012 byggde upp BFUFs forskningsfinansiering insåg vi att det saknades en övergripande bild av svensk besöksnäringens forskning, dess genomförare och finansiärer. Vi beslutade därför att kartlägga detta. Rapporten *"#03 Vem tänker på besöksnäringen? Kartläggning av forskning och dess finansiering"* kom ut 2014. En uppföljning *"#05 Vem tänker på besöksnäringen? Vår 2:a kartläggning av forskning och dess finansiering"* publicerades 2016. Under åren har vi förstått att inte bara BFUF har nytta av en helhetsbild utan att lärosäten, forskarna själva liksom myndigheter och andra relevanta aktörer också använder sig av och citerar dessa rapporter.

Den 9 april 2019 arrangerade vi ett jubileumsseminarium för att manifesteras BFUFs 10-årsfirande. Temat för seminariet var *"Hur är forskningsläget i svensk besöksnäring 2019?"*. Under dagen belystes detta genom medverkande forskare samt representanter för näringen i form av BFUFs styrelse, finansiärer av forskning och innovation och myndigheter.

Inför seminariet tog vi fram en kort film som sammanfattar våra tio år. Från denna har vi hämtat Ibrahim Baylans och Maud Olofssons syn på behovet av forskning och innovation i besöksnäringen, se kapitel 3. Hela filmen finns på bfuf.se.

Till seminariet bad vi deltagande lärosäten om att sammanställa information om pågående forskningsprojekt med relevans för besöksnäringen, vem som forskar och finansierar. Materialet utgör grunden till kapitlen 4 till 7. I kapitel 4 finns information om forskningsmiljöer och forskare, kapitel 5 ger en överblick av pågående projekt och finansiärer. I kapitel 6 listas forskningsfinansiärer 2019 och i kapitel 7 presenteras några större pågående satsningar. Kapitel 8 är en sammanfattning av en workshop vid jubileumsseminariet där deltagarna bidrog med sin syn på behov av framtida forskning och verktyg som kan bidra till ännu bättre forskningsresultat, nyttiggörande av dessa och till ökad samverkan mellan besöksnäring och akademi.

Lärosäten som inte var med på seminariet har kontaktats och fått möjlighet att komplettera med information till rapporten. Några uppgifter har vi hämtat från lärosätenas hemsidor. Metoden innebär att vi kan ha missat relevanta projekt och forskare. Om det är så tar vi tacksamt emot korrigeringar. Notera att endast forskare som är aktiva i projekt 2019 är listade i denna rapport, det finns vanligen fler forskare vid institutionerna. I rapporten har vi inte gått igenom finansiering på projektnivå, vilket gjorts i våra två tidigare. Vi har heller inte gjort någon bedömning av forskningens vetenskapliga kvalitet.

Några tendenser

Så vad ser vi? Fortfarande är det blygsamt med medel och för få forskare, men vi ser ljus i horisonten. Besöksnäringen har flyttat fram positionerna också när det gäller forskning. Antalet forskare har ökat. Lärosäten och institut har rapporterat in att

över 200 forskare är engagerade i cirka 130 besöksnäringens relevanta projekt. Detta kan jämföras med de 40 projekt som vi fann 2015.

Antal centrala miljöer bedömer vi har vuxit från fem till åtta; Göteborgs universitet, Högskolan Dalarna, Karlstads universitet, Lunds universitet, Mittuniversitetet (ETOUR), Umeå Universitet, Uppsala universitet och Örebro universitet.

Fler lärosäten finansierar (ofta i samverkan med regionala utvecklingsmedel) uppbyggnad av starkare forskning och forskningsmiljöer; Högskolan Dalarna (CetLer), Göteborgs universitet (Centrum för turism/Maritim turism), Karlstads universitet (Geomedia), Örebro universitet (Hospitality, Gastronomi). Det kan tolkas som att lärosätenas syn på och intresse för besöksnäringens och turismens samhällsrelevans samt hållbarhetsutmaningar har stärkts.

Inriktningen på hållbarhet är allt tydligare, de större forskningsfinansiärerna Mistra och Formas samt EU via strukturfondsmedel, lyser ut medel till och finansierar detta. Annars rör sig forskningen liksom tidigare (jämfört med 2015) kring frågor om naturturism, arktisk turism, samisk turism/entreprenörskap, turismens betydelse för landsbygdsutveckling samt evenemang, mat, gastronomi.

På flera plan är läget bättre nu än 2013 och 2015. Men det är inte optimalt. Det behövs en stabilare kritisk massa i form av mer forskningsmedel och fler forskare. Det finns också behov av en dialog om strategiska inriktningar som vilken kunskapsutveckling behöver vi för att turismen och besöksnäringen ska kunna bidra till en mer hållbar utveckling av vårt samhälle.

En övervägande del av forskningen handlar om vilken nytta eller vilka utmaningar besöksnäringen kan utgöra för samhället. Få projekt har ett motsatt fokus. Flertalet projekt handlar om att beskriva hur problematiken eller läget ser ut, men få kommer hela vägen fram till lösningar som kan nyttiggöras i företag, organisationer och samhälle.

Vi ser ett fortsatt stort behov av forskning och utveckling som kan stärka företagen i besöksnäringen, till exempel med fokus på lönsamhet, organisationsutveckling eller affärs-, service- och produktutveckling. I en bransch som växer i internationell konkurrens ställs höga krav på att professioner och ledarskap utvecklas. Utbildningar på alla nivåer behöver ha ett bra och vetenskapligt baserat kunskapsinnehåll. Gapet mellan näringsliv och akademi behöver minska och samverkan mellan besöksnäringens företag och akademin öka. I workshopen som genomfördes i samband med BFUFs tioårsseminarium efterfrågades mötesplatser för konstruktiv dialog mellan näringsliv, akademi och offentliga aktörer.

Vår förhoppning är att denna lägesrapport kan vara grund för en diskussion om besöksnäringens roll i samhället och om forskningens betydelse och inriktning för näringens fortsatta utveckling.

Varmt tack till alla er som bidragit med presentationer och fakta och till er som låtit er intervjuas.

Stockholm juni 2019

Stina Algotson, vd, och Eva Fohlstedt, kommunikationsansvarig, BFUF

3/ MAUD OLOFSSON OCH IBRAHIM BAYLAN OM BESÖKS- NÄRING OCH FORSKNING

Vi ställde frågor till Ibrahim Baylan, näringsminister och Maud Olofsson, ordförande Visita, om forskning och innovation inom besöksnäringen inför vår film om BFUF tio år. De är överens om att forskning, innovation och hållbarhetsfrågor är viktiga för att näringen och Sverige ska utvecklas och behålla position – och vi behöver bli bättre.

Ibrahim Baylan, näringsminister:

Ingen bransch klarar sig utan forskning

– Alla branscher behöver forskning och innovation. Det är grunden för att utvecklas. I Sverige är vi duktiga på många sätt, men det räcker inte. Vi lever i en konkurrensutsatt värld också när det gäller besöksnäringen. Vi behöver fortsätta att pusha på, säger Ibrahim Baylan, näringsminister.

Nyckelsektor och framtidsbransch

– Vi vet att besöksnäringen är en framtidsbransch. Med digitalisering, automatisering och omställning följer färre arbetstillfällen inom till exempel industrin. Allt fler människor kommer att behöva arbete i andra sektorer. Därför är det viktigt för oss att tillsammans fortsätta att utveckla tjänster och produkter inom svensk besöksnäring. Den är en nyckelsektor.

Hållbara satsningar och delaktighet

– Alla satsningar vi gör på utveckling och innovation handlar också om att de ska göras miljömässigt och klimatmässigt hållbara. Det gäller oavsett om det handlar om transporter, restaurangnäring, mat eller hotellverksamhet. Jag tror att de allra flesta ser positivt på besöksnäringen, men man måste också förstå att det kan finnas intressekonflikter. Vi måste se till att besöksnäringen accepteras, att det inte blir som på flera platser i världen nu med för mycket turism, och där lokalbefolkningen inte känner sig delaktig.

Karriär och utveckling för tillväxt

– Många ungdomar, nyanlända och andra som behöver en första fot in på arbetsmarknaden hittar ofta sitt första jobb i besöksnäringen. Jag hade själv mitt första arbete här. Utmaningen för oss är att fortsätta utvecklas och göra det möjligt att stanna och göra karriär, och på det sättet bidra till den nödvändiga tillväxt vi behöver.

Dialog för framtiden

– Jag har en dialog med besöksnäringens intressenter och andra aktörer för att titta på vilka frågor som är viktiga och vad vi kan göra tillsammans för att se till att Sverige inte bara är duktiga idag utan också fortsätter att växa. Sverige fungerar som bäst när vi går armkrok, när både staten, det offentliga och andra aktörer tillsammans bidrar till utveckling och forskning och innovation.

**Maud Olofsson, ordförande Visita, näringsminister
2006-2011:**

Näring avgörande viktig för Sverige

– Besöksnäringen är avgörande viktig för Sverige, den har stor betydelse för Sveriges ekonomi och välfärd. Exportvärdet är stort, 130 miljarder kronor, och cirka 200 000 människor jobbar i besöksnäringen. Men liksom alla basnäringsar behöver den lägga stora summor pengar på forskning. Här finns en svaghet i besöksnäringen. Vi har lagt väldigt lite offentliga resurser på forskning och utveckling i den.

Betydelsefull branschforskning

– De pengar som regeringen satsade 2006 på att få igång ett branschforskningsinstitut, som blev BFUF tre år senare, har betytt flera forskningsinsatser och projekt som kommer att ha stor betydelse framöver. Men det behövs mer resurser för att vi verkligen ska kunna kalla oss en basnäring och fortsätta vara en jobb- och integrationsmotor för Sverige.

Hållbarhet framtidsfråga

– Hållbarhetsfrågorna i dess bredaste bemärkelse kommer att vara avgörande för framtiden. Klimatutsläpp, hur vi påverkar och gör avtryck på miljön är särskilt viktiga. Men det handlar också om social hållbarhet som omfattar arbetsvillkor, anställdas möjlighet att utvecklas för att kunna finnas kvar i näringen och vilken påverkan den har på lokalsamhället. Den ekonomiska hållbarheten är avgörande för att våra företag ska kunna utvecklas och växa i hela Sverige. Alla hållbarhetsdimensioner är avgörande för att vi ska kunna vara en bransch också för framtiden.

4/FORSKNINGSMILJÖER

Centrala miljöer

De mer centrala forskningsmiljöerna inom turism/besöksnäring är:

- Göteborgs universitet, Centrum för turism, CFT,
- Högskolan Dalarna, Centrum för besöksnäringforskning, CetTleR
- Karlstads universitet, Geomedia
- Lunds universitet, Institutionerna för service management och tjänstvetenskap samt strategisk kommunikation
- Mittuniversitetet, Etour
- Umeå universitet, Institutionen för geografi samt Restauranghögskolan
- Uppsala universitet, Campus Gotland
- Örebro universitet, Restaurang- och hotellhögskolan, RHS, Campus Grythyttan samt Mat och hälsa

Med koppling till turism och besöksnäring

Forskning med koppling till turism/besöksnäring finns även vid¹:

Lärosäten

- Högskolan i Borås
- KTH
- Linköpings universitet
- Linnéuniversitetet
- Luleå tekniska universitet
- Södertörns högskola

Forskningsinstitut

- Handelns forskningsinstitut (tidigare HUI research)

¹ Uppgifterna har i första hand samlats in från lärosäten som haft BFUF-medel. Detta har kompletterats med information från övriga lärosäten där vi känt till att det pågår relevant forskning. Det kan finnas forskningsprojekt vid andra lärosäten i landet som vi inte fått med. Vi tar gärna emot information om dessa.

Centrala miljöer

Göteborgs universitet, Centrum för turism, CFT

CFT bedriver forskning och utbildning om turism- och besöksnäring. Forskningen spänner över flera discipliner och är indelad i fyra områden: Mat-turism, Maritim turism, Evenemang och turism samt Samhällsutveckling och turism.

CFT är en tvärvetenskaplig samverkansplattform mellan akademi och näringsliv med målsättning att utvecklas till ett av Europas mest framstående kunskapscentra inom turism.

Föreståndare: Erik Lundberg

Mer information: www.cft.handels.gu.se

Forskare	
Tommy D. Andersson	Erik Lundberg
John Armbrecht	Lena Mossberg
Emma Björner	Jonas Nilsson
Sandhiya Goolaup	Maria Persson
Eva Maria Jernsand	Lucia Pizzichini
Anneli Kamb	Chiara Rinaldi
Bianca Koroschetz	Anneli Sjölander-Lindqvist
Helena Kraff	Andreas Skriver Hansen
Jörgen Larsson	Wajda Wikhamn
Kristina Lindström	

Högskolan Dalarna, Centrum för besöksnäring, CetTLer

CeTLer, utvecklar och förmedlar kunskap om besöksnäringen regionalt, nationellt och internationellt. Genom vår utbildning och forskning samt en öppen dialog med berörda aktörer och intressenter är vi med och skapar framtidens besöksnäring.

Under de första tre åren, 2016-2019, finansieras verksamheten i projektform av Högskolan Dalarna, Region Dalarna och EU.

Centrumledare: Susanna Heldt Cassel och Maria Thulemark

Mer information: www.du.se/sv/Samverkan/cetler---centrum-for-besoksnaringsforskning/

Forskare	
Omar Alnyme	Tobias Heldt
Ing-Marie Andersson	Susanna Heldt-Cassel
Daniel Brandt	Helen Holmquist
Eugenio Conti	Anna Klerby
Cecilia De Bernardi	Albina Pashkevich
Tara Duncan	David Scott
Jörgen Elbe	Maria Thulemark
Ioanna Farsari	Jonathan Yachin
Anna Gudmundsson Hillman	

Karlstads universitet, Geomedia

Forskargruppen Geomedia vid Karlstads universitet bildades 2013 vid institutionen för geografi, medier och kommunikation. Drygt 30 forskare och doktorander från medie- och kommunikationsvetenskap, kulturgeografi och turismvetenskap ingår i gruppen. Forskningen bedrivs inom ett gemensamt forskningsprogram och flera projekt. Den är koncentrerad till tre spår: Mediatization of Space and Culture, Spaces of News Production and Consumption och Tourism and Mobility Studies.

Geomedias verksamhet bedrivs med stöd av Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, Anne-Marie och Gustaf Anders Stiftelse för mediaforskning, Interreg – EU, Vinnova, Region Värmland och BFUF.

Föreståndare: André Jansson

Mer information: www.kau.se/geomedia

Forskare	
Lars Aronsson	Eva Kingsepp
Thomas Blom	Cecilia Möller
Lotta Braunerhielm	Mats Nilsson
Laila Gibson	Linda Ryan Bengtsson
Fredrik Hoppstadius	Mekonnen Tesfahuney

Karlstads universitet, Centrum för tjänsteforskning (CFT)

CTF forskar om värdeskapande genom tjänster med utgångspunkt i individers, organisationers och samhällets behov. De centrala forskningsområdena är service innovation, service management, service experience, service transformation och service logic.

Föreståndare: Per Kristensson

Mer information: www.kau.se/cft

Forskare	
Pernille K. Andersson	Erik Wästlund
Tobias Otterbring	

Lunds universitet, institutionerna för service management och tjänstvetenskap samt strategisk kommunikation

Institutionen för service management och tjänstvetenskap är en del av den samhällsvetenskapliga fakulteten vid Lunds universitet, Campus Helsingborg. Där bedrivs utbildning och forskning inom detaljhandel, hållbarhet, hälsa, kreativa näringar, logistik, turism och hotell.

Prefekt: Anette Svingstedt

Mer information: www.ism.lu.se/om-institutionen

Institutionen för strategisk kommunikation bedriver utbildnings- och forskningsverksamhet inom forskningsfältet strategisk kommunikation. Forskningen finns inom olika delområden inom fältet strategisk kommunikation, men företrädesvis inom varumärkesarbete (branding), public diplomacy, digitala medier, kriskommunikation, kommunikativa organisationer och kommunikatörsprofessionen och förändringskommunikation.

Prefekt: James Pamment

Mer information: www.isk.lu.se/institutionen-for-strategisk-kommunikation

Forskare med koppling till besöksnäring	
Erika Andersson	Maria Månsson
Malin Andersson	Fredrik Nilsson
Cecilia Cassinger	Jan Henrik Nilsson
Christer Eldh	Aurimas Pumputis
Jörgen Eksell	Stuart Reid
Lena Eskilsson	Carina Sjöholm
Cecilia Fredriksson	Ola Thufvesson
Michael Johansson	Malin Zillinger
Mia Larsson	Josefine Östrup Backe
Micol Mieli	Jane Widtfeldt Meged

Vid Institutionen för kulturvetenskaper finns Håkan Jönsson som medverkar i forskningsprojekt vid Högskolan i Borås. Se sid 18.

Mittuniversitetet, Etour

Verksamheten vid Etour innefattar forskning, utbildning, samt dialog och samverkan med samhällets och besöksnäringens aktörer. Under 2009 utvecklades här den första forskarutbildningen inom turism i Sverige. Forskningen bedrivs inom turism och resande – med hållbar destinationsutveckling i fokus.

Centrumledare: Dimitri Ioannides

Mer information: www.miun.se/Forskning/forskningscentra/etour/

Forskare	
Rosemarie Ankre	Anders Nordvall
Tatiana Chekalina	Robert Petterson
Peter Fredman	Michael Röslmaier
Matthias Fuchs	Ulrich Schmudde
Jenny Gelter	Jack Shepherd
Kristin Godtman Kling	Ulrika Sjödin
Dimitri Ioannides	Wilhelm Skoglund
Kai Kronenberg	Anna Sörensson
Daniel Laven	Sandra Wall-Reinius
Maria Lexhagen	Martin Wallstam
Lusine Margaryan	Kristina Zampoukos

Umeå universitet, institutionen för geografi samt Restauranghögskolan

Institutionen för geografi är en del av den samhällsvetenskapliga fakulteten vid Umeå universitet. Där bedrivs kulturgeografisk forskning inom inriktningarna befolkningsgeografi, ekonomisk geografi, turismgeografi, transportgeografi och samhällsplanering.

Kontakt: Dieter K. Müller, vicerektor, professor

Mer information: www.umu.se/institutionen-for-geografi/

Vid Restauranghögskolan bedrivs forskning och utbildning inom måltids- och restaurangvetenskap.

Föreståndare: Carita Bengs

Mer information: www.umu.se/restauranghogskolan/om-institutionen/

Forskare, institutionen för geografi

Czeslaw Adamiak

Jelmer Jeuring

Andreas Back

Linda Lundmark

Dorothee Bohn

Dieter K. Müller

Joakim Byström

Roger Marjavaara

Doris Carson

Robert Nilsson

Cenk Demiroglu

Jundan Zhang

Marco Eimermann

Forskare, Restauranghögskolan

Carita Bengs

Annica Långvall, doktorand

Joachim Sundqvist, doktorand

Ute Walter

Ulrica Söderlind

Forskare, institutionen för kultur och media

Richard Pettersson

Forskare, statsvetenskapliga institutionen

Anna Zachrisson

Uppsala universitet, Campus Gotland

Hållbara besök

Hållbara besök är ett mångvetenskapligt program för forskning, utbildning och samverkan vid Uppsala universitet, Campus Gotland. Lärare och forskare från elva institutioner vid tre fakulteter samarbetar för att utifrån den nya kryssningskajen i Visby och Gotland som besöksplats utforska och skapa hållbara besök, ur regionala, nationella och globala perspektiv samt bidra till utveckling och etablering av hållbara perspektiv inom besöksindustrin.

Forskningen bedrivs inom sex tematiska områden:

- Energi och vatten
- En gotländsk turismhistoria, destinationsutveckling – case Gotland
- Före-bilder, studier av besökare, besökta och besöksmål
- Hållbart entreprenörskap och innovation
- Ledning och organisation av besöksnäringens utveckling
- Natur- och kulturresters hållbara nyttjande och bevarande

Ordförande: Fredrik Sjöstrand

Mer information: www.campusgotland.uu.se/hallbarabesok/om/

Forskare	
Mattias Cöster	Tom Mels
Maria Fredriksson	Anette Oxenswärdh
Sabine Gebert Persson	Ulrika Persson-Fischier
Consuelo Griggio	Owe Ronström
Anders Häggström	Gunilla Rosenqvist
Stefan Ivanell	Patrik Rönnbäck
Carina Johansson	Michael F. Scholz
Anna Karlström	Fredrik Sjöstrand
Jenny Lönnroth	Matti Skoog
Sanna Mels	Karin Ågren

Örebro universitet, Restaurang- och hotellhögskolan (RHS), Campus Grythyttan samt Mat och hälsa

Vid Restaurang- och hotellhögskolan, Campus Grythyttan, bedrivs utbildning och forskning inom måltidskunskap. RHS har fem forskargrupper: Hälsosam, säker och hållbar måltid, Måltid som upplevelse och estetisk gestaltning, Måltiden i samhällsrummet, Måltidsekologiskt forum och Sense Lab – framtidens sensoriska upplevelser.

Kontakt: Ute Walter, universitetslektor, Inger M Jonsson, professor

Mer information: www.oru.se/institutioner/restaurang--och-hotellhogskolan/

Vid Örebro universitet finns forskningsprofilen Mat och hälsa, en strategisk satsning med fokus på medicin, vård och gastronomi. Fem tvärvetenskapliga projekt bedrivs för närvarande.

Kontakt: Robert Brummer, vice-rector, Åke Strid, dekan

Mer information: www.oru.se/strategiska-satsningar/mat-och-halsa/

Forskare	
Mischa Billing	Asgeir Nilsen
Mats Carlbäck	Tobias Nygren
Daniel Collin	Henrik Scander
Lars Eriksson	Johan Swahn
Annika Göran-Rodell	Ute Walter
Anders Herdenstam	Lotte Wellton
Inger M Jonsson	Stefan Wennström
Ann-Sofie Jonsson	Magnus Westling
Jack Lainpelto	Åsa Öström
Matilda Marshall	

Forskare från andra lärosäten	
Cheryl Akner Kohler, Konstfack	Harald Benz Høgseth, Göteborgs universitet
Gunnar Almevik, Göteborgs universitet	Agneta Yngve, Uppsala universitet

Övriga lärosäten – med forskningsprojekt inom besöksnäring och turism

Högskolan i Borås

Vid högskolan bedrivs forskning inom bland annat forskningsområdena handel och IT, resursåtervinning och textil och mode. Det pågående forskningsprojektet, Butiken som mötesplats, har hemvist i forskningsgruppen Sustainable marketing and consumption research group.

Kontakt: Karin M. Ekström, professor

Mer information:

www.hb.se/Forskning/Forskningsportal/Forskningomraden/Handel-och-IT/

Forskare

Karin M. Ekström

Forskare från andra lärosäten

Håkan Jönsson, Lunds universitet

KTH, School of Electrical Engineering and Computer Science (EECS)

Vid **Skolan för elektronik och vetenskap**, KTH, finns viss relevant forskning.

Kontakt: Mario Romero Vega, www.kth.se/profile/marior

Forskare

Cecilia Ekstrand

Daniel Rosqvist

Joakim Rasmuson

Björn Thuresson

Mario Romero Vega

KTH, Urban and regional studies

KTH är programvärd för Mistras – Mistra Sustainable Consumption, ett fyraårigt forskningsprogram (2017–2021) med fokus på mat, semester och heminredning. Läs mer under Större forskningssatsningar på sid 41.

Kontakt: Karin Bradley och Åsa Svenfelt, programchefer

Mer information: www.sustainableconsumption.se

Linköpings universitet

Vid institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur (ISAK) bedrivs kultur- och samhällsvetenskaplig forskning och utbildning. Där förenas historiker, kommunforskare och kultur- och medieforskare och kulturens roll i samhällsutvecklingen står i fokus. ISAKs avdelning Centrum för kommunstrategiska studier (CKS) är ett centrum för strategisk kommunforskning med målet att utveckla och fördjupa kommunstrategiskt relevant kunskap till stöd för en långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Där finns viss pågående forskning med relevans för besöksnäringen.

Kontakt: Petra Svensson och Josefina Syssner

Mer information: liu.se/organisation/liu/isak/cks

Forskare

Petra Svensson

Josefina Syssner

Linnéuniversitetet

Forskargruppen inom turismvetenskap vid Linnéuniversitetet studerar turism med fokus på hållbarhet ur interdisciplinära perspektiv, inklusive nationalekonomi, marknadsföring, kulturgeografi, transportstudier, systemekologi, företagsekonomi, sociologi och psykologi. Gruppen bedrivit forskning på passagerartransporter; evenemang och festivaler; mat, turism och regional utveckling; informations- och kommunikationsteknologier inom turism; turism och globala miljöförändringar; mobilitet; begränsande av klimatförändringar; klimatpolitik; samt stadsplanering och förändring.²

Kontakt: Stefan Gössling, professor

Mer information: lnu.se/forskning/sok-forskning/forskargrupp-inom-turismvetenskap/

Forskare

Elisabeth Carlsson

Per Pettersson Löfquist

Christer Foghagen

Solène Prince

Ann-Charlotte Granbom

Stephan Reinhold

Stefan Gössling

Setayesh Sattari

Arash Kordestani

Marianna Strzelecka

Stefan Lagrosen

Valentina Vasicheva

Catherine Legrand

Hans Wessblad

Lina Lindell

² Informationen hämtad från universitetets hemsida, www.lnu.se/sok/?q=turism&main=Forskningsprojekt

Luleå tekniska universitet

Luleå tekniska universitet har haft flera forskningsprojekt med relevans för besöksnäringen. Under 2019 pågick projekt vid Institutionen för ekonomi, teknik och samhälle.

Kontakt: Maria Ek Styvén och Malin Lindberg

Mer information:

www.ltu.se/research/subjects/Industriell-marknadsforing/Forskningsprojekt/
www.ltu.se/platsinnovation

Forskare

Kristina Johansson	Carola Strandberg
Maria Ek Styvén	Åsa Wallström
Malin Lindberg	Åsa Wikberg Nilsson
Anna Näppä	

Medverkande

Jenny Hallman, Visit Luleå
Helena Karlberg, Piteå Science Park
Johanna Balogh, Piteå Science Park

Södertörns högskola

Vid Södertörns högskola finns forskningsmiljön turism och besöksnäring. Forskning bedrivs inom sex forskningsteman, utifrån huvudtemat "storstadsturism": Hållbar destination, Kulturarvsattraktioner, Event och möten, Samverkande nätverk (EU-projekt), Entreprenöriellt hospitality management och Hållbarhetsfrågor.

Kontakt: Göran Andersson, docent

Mer information: www.sh.se/forskning/var-forskning/turismvetenskap-

Forskare

Saeid Abbasian	Göran Andersson
Gustaf Onn	Christian Widholm

Medverkande forskare	Övriga
Denis Arnautovic	Anna Lundberg, Riksteatern
Erik Borg, företagsekonomi	LG Nilsson, Oxön Publishing House AB
Lars Degerstedt, medieteknik/informatik	Roland Steen, Landsorts Maritime and Environmental center
Frank-Michael Kirsch, företagsekonomi	
Tommy Larsson Segerlind, företagsekonomi	
Kjell Ljungby, företagsekonomi	
Viktor Lundberg, Malmö universitet	
Paulina Rytkönen, företagsekonomi	

Forskningsinstitut

Handelns forskningsinstitut

Stiftelsen Handelns Forskningsinstitut bedriver forskning om handeln och andra servicenäringars roll och betydelse i samhällsekonomin. Forskningen har en nationalekonomisk inriktning och är fokuserad mot att studera handelns regionala betydelse, effekter av handelns digitalisering, samt hur de institutionella villkoren påverkar handelsföretagens tillväxt och överlevnad. Stiftelsen som aktiverades 2016 består av den tidigare forskningsavdelningen vid HUI Research. Institutet har haft vissa forskningsprojekt som omfattar handel och besöksnäring i kombination.

Kontakt: Sven-Olov Daunfeldt

Mer information: www.handelsforskningsinstitut.se

Forskare

Oana Mihaescu

Niklas Rudholm

Övriga medverkande

Tobias Rönnerberg, HUI Research

Jan Jörnmark, Docent, Göteborgs
Universitet

5/PÅGÅENDE FORSKNINGSPROJEKT

Centrala miljöer

Göteborgs universitet, Centrum för turism, CFT

Projekt	Finansiär	Övrigt
Evenemangsportföljer i Bohuslän (Maritim utveckling i Bohuslän)	VGR och EU – Regionala utvecklingsfonden	
Event Legacy	Riksidrottsförbundet	
Event Rights	EU – Horizon 2020	
FESTSPACE – Festivals, events and inclusive urban public spaces in Europe	EU – Horizon 2020	
FOODbiz - University and business learning for new employability paths in food and gastronomy	EU – Erasmus+	
Hållbar turism genom intersektoriell samverkan (Flexit)	Riksbankens Jubileumsfond	
Hållbar turism och innovation, fyra doktorander från Tanzania	SIDA	
Innovationsarena (MUB)	VGR och EU –Regionala utvecklingsfonden	
Klimatsmarta semesterresor – nulägesanalys, styrmedel och verktyg	Energimyndigheten	
Kunskapssturism (MUB)	VGR och EU – Regionala utvecklingsfonden	
Nomaculture	Mistra	
Samhällsekonomiska effekter av karnevalen i Las Palmas	Gobierno de Canarias	

Projekt	Finansiär	Övrigt
Smart mat från hav till kök – SMAK	Formas	
Sustainable tourism development in the Nordic Arctic	Danish Agency for Science and Higher Education, Nordregio	
Swedish Mariculture Research Centre (SWEMARC)	Göteborgs universitet	
TiMS - the role of tourism in multicultural societies	Formas	
Värdet av en evenemangsportfölj – från olika intressenters perspektiv	Region Kalmar län	

Högskolan Dalarna, Centrum för besöksnäringens forskning, CetTLeR

Projekt	Finansiär	Övrigt
Bakom kulisserna: att skapa värde på landsbygdsturismen – en studie av entreprenörskap i mikroturismföretag i landsbygd	Högskolan Dalarna	
Besöksnäringens storlek och omfattning i Dalarna	Invest in Dalarna	
E-CUL-TOURS: Managing Cultural Heritage in Tourism	EU – Erasmus+	Samverkan EUFRAK-Euroconsults, Germany, University of Applied Science, Stralsund, Germany, Aveiro University, Portugal, University of Bergamo, Italy
ENVIRECA – Greening apprenticeships in the HORECA industry	EU – Erasmus+	
Hållbar turismsysselsättning i Sverige	Formas	
INNatureN: Innovativa affärsmodeller för hållbar naturturism på led via Gamification och Nudge	ERUF och Region Dalarna	Samverkan Visit Dalarna
Innovation för grön omställning i skogen (INGO)	EU INTERREG Norge-Sverige	Samverkan Karlstads Universitet och Högskolan i Innlandet, Norge
MARA – Mobility and Accessibility in Rural Areas – New approaches for developing mobility concepts in remote areas	EU INTERREG Baltic Sea och Trafikverket	Samverkan Trafikverket, Ministry of Energy, Infrastructure and Digitalization, Mecklenburg-Vorpommern (LeadPartner) samt tio ytterligare partner från nio olika länder

Projekt	Finansiär	Annat
Mining heritage as a resource for sustainable communities: lessons for Sweden from the Arctic	Formas	Samverkan KTH
Rollen av autenticitet och certifieringar i samisk turism	Högskolan Dalarna	
Sami entrepreneurs and research collaborations: The effect of socio-cultural dimensions on entrepreneurs	Forskningsrådet Norge	Samverkan Arctic University of Norway

Karlstads universitet, Geomedia

Projekt	Finansiär	Annat
Platsbaserade digitala upplevelser	Tillväxtverket, Region Värmland och Karlstads universitet	Regionalfondsprojekt
Hållbar turism – Platsens utveckling, entreprenörers lärande och turisternas upplevelse	SSAG fond (Svenska samfundet för antropologi och geografi) och Karlstads universitet	
Turism och kommunikation vid kriser	Karlstads universitet	
Platser och turism samt landsbygdsutveckling genom turism	Karlstads universitet	
Lokal och regional utveckling, olika nischer för att locka besökare; "symbolturism", "morbidityturism", "mytturism" och "sakral turism"	Karlstads universitet	
Myt-turism – platser som förknippas med myter	Karlstads universitet	

Karlstads universitet, Centrum för tjänsteforskning (CFT)

Projekt	Finansiär	Annat
Framtidens kundupplevelser: Digitalisering av tjänster i fysiska mötesplatser	BFUF och Handelsrådet	Forskningsprogrammet Framtidens fysiska mötesplats

Lunds universitet, institutionerna för service management och tjänstevetenskap samt strategisk kommunikation

Projekt	Finansiär	Annat
Contested urban space: free guided tours in European capitals	Lunds universitet	
Disruptive innovations in guided tours	Lunds universitet	
Enterprising ingredients constituting lifestyle enterprise	Lunds universitet	
Hostessing tourists as temporary locals	Lunds universitet	
Kulinarisk turism	Lunds universitet	
Kustnära yrkesfiske i omvandling – en traditionell närings diversifiering och diskursiva praktiker	Lunds universitet	
Nätverksinnovationens praktik	Lunds universitet	
Radical hospitality	Lunds universitet	
Rädslans geografi: turistdestinationen i skuggan av terrorhot	BFUF	
Rötter i rörelse: kulturarv på trädgårdens marknader	Vetenskapsrådet	
Sharing economies som förändringsfaktor i urban turism	Lunds universitet	

Projekt	Finansiär	Annat
The social and cultural arena of hunting tourism entrepreneurship	Naturvårdsverket	
Tourism and terrorism	Lunds universitet	
Tourists' information search behaviour	Lunds universitet	
Travel and value creation: Experiences of service encounters in traveler-local interactions	Lunds universitet	
Understanding the uses of tourism information sources and tourism information search strategies in the age of digitalization	Lunds universitet	
Urban turismutveckling i förnyelse: hantera hållbarhet i tilltagande turismflöden	Formas	

Mittuniversitetet, Etour

Projekt	Finansiär	Annat
Artificiell intelligensbaserad analys av användargenererat innehåll	Mittuniversitetet	
Bara en bagatell – eller? Att avnormalisera trakasserier och hot om våld på hotell- och restaurangarbetsplatsen	AFA försäkring	
BIOTOUR – Naturbaserad turism i bioekonomin	Norges forskningsråd	
Enklavisk turism: All-inclusiveresor och kryssningsturism	Mittuniversitetet	

Projekt	Finansiär	Annat
Evenemangsforskning i Kalmar län	Region Kalmar län	Samverkan med Göteborgs universitet, CFT, och Högskolan Dalarna
Evenemangsportföljer och samhällsutveckling	Mittuniversitetet och Östersunds kommun	Samverkansavtal med kommun
Inkluderande naturturism och friluftsliv: möjligheter, utmaningar och intressekonflikter	Mittuniversitetet	
Kultur, kreativitet och hållbar utveckling,	UNESCO Creative Cities, Östersunds kommun och Mittuniversitetet	Samverkansavtal med kommun
Nationella friluftsvanor	Naturvårdsverket	
Omtvistade platser och turismens roll: perspektiv från Israel-Palestina	Mittuniversitetet	
'Overtourism' i perifera naturområden?	Mittuniversitetet	
Regionala ekonomiska effekter av turism – en socioekonomisk analys	Mittuniversitetet och Östersunds kommun	Samverkansavtal med kommun
Regional utveckling: turism, entreprenörskap och lokal mat	Mittuniversitetet	
Resa i fotspåren av ABBA	Mittuniversitetet	
Ruralscapes	Leader	
Samhällsresiliens i Sverige: styrning, sociala nätverk och lärande	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	
Smarta destinationer	Mittuniversitetet	
Terrängkörning i Sverige	Naturvårdsverket	
The wrong road to peace through tourism? Evaluating the boycott attempt of the Eurovision Song Contest 2019	STINT	
Tillgängliga och inkluderande naturmiljöer	Mittuniversitetet och Östersunds kommun	Samverkansavtal med kommun

Projekt	Finansiär	Annat
Tillgänglighet och inkluderande naturturism: goda exempel på universellt utformade produkter	BFUF, Östersunds kommun	
Turism i delningsekonomin: effekter på lokalsamhällen	Mittuniversitetet	
Turism och hållbar utveckling i Härnösand och Höga kusten	Härnösands kommun	Samverkansavtal med kommun
Turismens socioekonomiska effekter	Östersunds kommun	Samverkansavtal med kommun
VM-regionen 2019 – Länsomfattande synergier och effekter av två stora vintersportevenemang	Mittuniversitetet och Peak Innovation	

Umeå universitet, institutionen för geografi samt Restauranghögskolan

Projekt	Finansiär	Annat
ARCTISEN Culturally Sensitive Tourism in the Arctic	EU Northern Periphery and Arctic Programme	Samarbete University of Lapland (lead), UiT Norges Arktiska universitet, Aalborg University, University of Waterloo, World Indigenous Tourism Alliance WINTA, Ájtte, Northern Norway Tourist Board
Cities of the North: Urbanisation, Mobilities and New Development Opportunities for Sparsely Populated Hinterlands	Formas	

Projekt	Finansiär	Annat
Climate Change and the Double Amplification of Arctic Tourism: Challenges and Potential Solutions for Tourism and Sustainable Development in an Arctic Context	Formas	
Copernicus Climate Change Service: European Tourism	European Centre for Medium-Range Weather Forecasts (ECMWF)	Samarbete TEC – Tourisme Transport Territoires Environment Conseil och elva partners
Coping with 'Invisible' Populations: How do Rural Municipalities Manage Impacts of Second Home Ownership?	Formas, Umeå universitet	
Destination Management Organization: Conceptual Framework for Azerbaijan, Cameroon and Iran	The Standing Committee for Economic and Commercial Cooperation of the Organization of the Islamic Cooperation (COMCEC)	
Enhancing the Saliency of Climate Services for Marine Mobility Sectors in European Arctic Seas (SALIENSEAS)	European Research Area for Climate Services ERA4CS/Formas	Samarbete Wageningen University, UiT Norges arktiska universitet, Norwegian Meteorological Institute, och Danish Meteorological Institute (DMI)
Gastronomi som en länk mellan den svenska livsmedels-produktionen och -konsumtionen	Formas	
MISTRA Arctic Sustainable Development: Work Package Regional and local governance – creating sustainable development in the European Arctic?	MISTRA, Umeå universitet	
Mobilities, Micro-urbanisation and Changing Settlement Patterns in the Sparsely Populated North	Formas	

Projekt	Finansiär	Annat
Partnership for Sustainability: Arctic Tourism in Times of Change	Nordiska ministerrådet	Samarbete UiT Norges Arktiska universitet, University of Lapland, University of Oulu, University of Iceland, Cape Breton University, Vancouver Island University
The Creation of Culinary Spaces in Sweden: On the Importance of Fine Dining Restaurants for Regional Development Platforms and the Establishment of Linkages between Rural Food Producers and Consumers/	Formas	
Tourism as a Tool for Rural Revitalization	Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning (STINT) och Vetenskapsrådet	Samarbete med Sun Yat-sen University
Äta ute – en studie av besökarens aktiviteter relaterat till mat och måltider	BFUF, 2015–2016, Umeå universitet 2017–2019	

Uppsala universitet, Campus Gotland, Hållbara besök

Projekt	Finansiär	Annat
Fishing for sustainability	Uppsala universitet	Ingår i forskningsprogrammet Hållbara besök
Mellan kartan och besökarens upplevelse	Tillväxtverket och Region Gotland	Ingår i forskningsprogrammet Hållbara besök
Sustainable organizing of a destination – a longitudinal and comparative study of DMO	Uppsala universitet	Ingår i forskningsprogrammet Hållbara besök

Örebro universitet, Restaurang- och hotellhögskolan (RHS), Campus Grythyttan samt Mat och hälsa

Projekt	Finansiär	Annat
Den diskursiva bilden av restauranganställda: En analys av diskurser om arbetsmarknadens organisering och restaurangmomsens syfte	Örebro universitet	
Från hemleverans av is till elberoende kylskåp – matförvaring och hållbarhetsföreställningar från 1920-tal till 2020	Formas	
Gastronomi som en länk mellan den svenska livsmedelsproduktionen och -konsumtionen. Om betydelsen av gastronomisk forskning för utvecklingen av livsmedelssektorn	Formas	Umeå universitet/ Örebro universitet
Haptica	Vetenskapsrådets konstnärliga fond	
Hospitality – värdskapande på restaurang, ett sociologiskt perspektiv	Örebro universitet	
Hållbar ekonomistyrning	KK-stiftelsen	Europeiskt samarbete
Kunskapsutveckling och organisation i Besöksnäringen, ur ett praktikperspektiv	Örebro universitet	
Mat och dryck i kombination, utifrån kulturella vanor och nutritionell påverkan	Örebro universitet	
Måltider på sjukhus – från köket till tallriken	Örebro universitet	
Nya kulinariska rum i Sverige	Formas	
Pedagogik i utbildningen	Örebro universitet	

Projekt	Finansiär	Annat
SENSE LAB	Örebro universitet: Mat och hälsa	
Servitörens hantverkskunnande: en studie kring hantverk och estetisk gestaltning	Örebro universitet	
Sinnlig bildning – En väg till kunskapsteoretisk belysning av måltiden	Örebro universitet	
Utveckling av gastronomisk design baserat på odlad mångfald	Örebro universitet	
What is a good combination of food and drink (wine)	Örebro universitet	
Äta ute – En studie av resenärers aktiviteter relaterade till mat och måltider	Örebro universitet	

Med koppling till turism och besöksnäring

Högskolan i Borås

Projekt	Finansiär	Annat
Butiken som mötesplats – en central konkurrens fördel i en digitaliserad värld	Handelsrådet	

KTH, School of Electrical Engineering and Computer Science (EECS)

Projekt	Finansiär	Annat
Anymaker – Tom Tits Experiment	KTH, Tom Tits och Anymaker AB	
Forma i luften – Tekniska museet Megamind	KTH, Tekniska museet och dess stiftare	

KTH, Urban and regional studies

KTH är programvärd för Mistras – Mistra Sustainable Consumption, ett fyraårigt forskningsprogram (2017–2021) med fokus på mat, semester och heminredning. Läs mer under Större forskningssatsningar på sid 41.

Linköpings universitet

Projekt	Finansiär	Annat
Kunskapsstyrning i besöksnäringen	Tillväxtverket	

Linnéuniversitetet³

Projekt	Finansiär	Annat
Circular economy tools to support innovation in green and blue tourism SMEs (CIRTOINNO)	European Regional Development Fund (ERDF) – Interreg South Baltic Programme 2014–2020	

³ Uppgifterna är hämtade från universitetets hemsida, sökord turism.

Örebro universitet, Restaurang- och hotellhögskolan (RHS), Campus Grythyttan samt Mat och hälsa

Projekt	Finansiär	Annat
Den diskursiva bilden av restauranganställda: En analys av diskurser om arbetsmarknadens organisering och restaurangmomsens syfte	Örebro universitet	
Från hemleverans av is till elberoende kylskåp – matförvaring och hållbarhetsföreställningar från 1920-tal till 2020	Formas	
Gastronomi som en länk mellan den svenska livsmedelsproduktionen och -konsumtionen. Om betydelsen av gastronomisk forskning för utvecklingen av livsmedelssektorn	Formas	Umeå universitet/ Örebro universitet
Haptica	Vetenskapsrådets konstnärliga fond	
Hospitality – värdskapande på restaurang, ett sociologiskt perspektiv	Örebro universitet	
Hållbar ekonomistyrning	KK-stiftelsen	Europeiskt samarbete
Kunskapsutveckling och organisation i Besöksnäringen, ur ett praktikperspektiv	Örebro universitet	
Mat och dryck i kombination, utifrån kulturella vanor och nutritionell påverkan	Örebro universitet	
Måltider på sjukhus – från köket till tallriken	Örebro universitet	
Nya kulinariska rum i Sverige	Formas	
Pedagogik i utbildningen	Örebro universitet	

Projekt	Finansiär	Annat
SENSE LAB	Örebro universitet: Mat och hälsa	
Servitörens hantverkskunnande: en studie kring hantverk och estetisk gestaltning	Örebro universitet	
Sinnlig bildning – En väg till kunskapsteoretisk belysning av måltiden	Örebro universitet	
Utveckling av gastronomisk design baserat på odlad mångfald	Örebro universitet	
What is a good combination of food and drink (wine)	Örebro universitet	
Äta ute – En studie av resenärers aktiviteter relaterade till mat och måltider	Örebro universitet	

Med koppling till turism och besöksnäring

Högskolan i Borås

Projekt	Finansiär	Annat
Butiken som mötesplats – en central konkurrensfördel i en digitaliserad värld	Handelsrådet	

KTH, School of Electrical Engineering and Computer Science (EECS)

Projekt	Finansiär	Annat
Anymaker – Tom Tits Experiment	KTH, Tom Tits och Anymaker AB	
Forma i luften – Tekniska museet Megamind	KTH, Tekniska museet och dess stiftare	

KTH, Urban and regional studies

KTH är programvärd för Mistras – Mistra Sustainable Consumption, ett fyraårigt forskningsprogram (2017–2021) med fokus på mat, semester och heminredning. Läs mer under Större forskningssatsningar på sid 41.

Linköpings universitet

Projekt	Finansiär	Annat
Kunskapsstyrning i besöksnäringen	Tillväxtverket	

Linnéuniversitetet³

Projekt	Finansiär	Annat
Circular economy tools to support innovation in green and blue tourism SMEs (CIRTOINNO)	European Regional Development Fund (ERDF) – Interreg South Baltic Programme 2014–2020	

³ Uppgifterna är hämtade från universitetets hemsida, sökord turism.

Projekt	Finansiär	Annat
Facilitating blue growth with open courses by utilizing R&D products and virtual mobility (FOCUS)	Interreg South Baltic, Europeiska Unionen, European Regional Development Fund, Centrum Projektów Europejskich	
Våtmarker, alger, biogas (WAB)		Samarbetsprojekt i "The South Baltic Programme". Trelleborgs kommun är koordinator. Övriga projektpartners: Linnéuniversitetet, Kungliga Tekniska Högskolan, Vattenmyndigheten för södra Sverige och Regionförbundet Skåne. I projektet medverkar flera polska partners. ⁴
Wellbeing Tourism in the South Baltic Region – Guidelines for Good Practices & Promotion	European Regional Development Fund (ERDF) – Interreg South Baltic Programme 2014–2020	Flera nationella och internationella samarbetspartner ⁵

Luleå tekniska universitet

Projekt	Finansiär	Annat
Attraktiva arbetsgivare: Employer branding i handels- och besöksnäring	BFUF och Handelsrådet	Forskningsprogrammet Framtidens fysiska mötesplats
Attraktiv stadskärna genom platsinnovativa synergier	BFUF och Handelsrådet	Forskningsprogrammet Framtidens fysiska mötesplats
Attraktiva varumärken i besöksnäringen	BFUF 2016–2018, LTU 2018–2020	

⁴ www.lnu.se/forskning/sok-forskning/forskningsprojekt/vatmarker-alger-biogas---wab/

⁵ www.lnu.se/forskning/sok-forskning/forskningsprojekt/projekt-wellbeing-tourism-in-the-south-baltic-region-guidelines-for-good-practices-promotion/

Södertörns högskola

Projekt	Finansiär	Annat
Archipelago Business Development	EU – Central Baltic	Utvecklingsprojekt som leder till forskning inom entreprenörskap i skärgårdarna i Stockholm, Åland och Åboland
City tourist destination – planning and visitor streams	Södertörns högskola	
Does Over-tourism really exist in Dubrovnik? A perception study of local tourism employees	Södertörns högskola	
Fiktionaliseringen av Stockholms skärgård i besöksnärlingsprojekt	Södertörns högskola	
How the Iranian Fire Festival in Stockholm is perceived by the visitors?	Södertörns högskola	
Kalla krigets kulturarv i Stockholms skärgård som resurs för besöksnäringen.	Södertörns högskola	
Supply side perception of Halal tourism: A Swedish pilot study	Södertörns högskola	
Sustainable visitor destination development	Södertörns högskola	
Tourist experiences of heritage attractions	Södertörns högskola	
Utbildningssamverkan inom turism	Södertörns högskola	

Forskningsinstitut

Handelns Forskningsinstitut

Stiftelsen Handelns Forskningsinstitut bedriver forskning om handeln och andra servicenäringars roll och betydelse i samhällsekonomin. Forskningen har en nationalekonomisk inriktning och är fokuserad mot att studera handelns regionala betydelse, effekter av handelns digitalisering, samt hur de institutionella villkoren påverkar handelsföretagens tillväxt och överlevnad. Stiftelsen som aktiverades 2016 består av den tidigare forskningsavdelningen vid HUI Research. Institutet har haft vissa forskningsprojekt som omfattar handel och besöksnäring i kombination.

Kontakt: Sven-Olov Daunfeldt

Mer information: www.handelsforskningsinstitut.se

Projekt	Finansiär	Annat
Den lilla stadens attraktivitet: Vilken roll och betydelse har handeln och besöksnäringen?	BFUF och Handelsrådet	Forskningsprogrammet Framtidens fysiska mötesplats

6 / FINANSIÄRER 2019

- AFA försäkring
- Anymaker AB
- BFUF
- Centrum Projektów Europejskich
- Danish Agency for Science and Higher Education
- Energimyndigheten
- ERUF
- EU – Central Baltic
- EU – Erasmus+
- EU – Horizon 2020
- EU INTERREG Baltic Sea
- EU INTERREG Norge-Sverige
- EU Northern Periphery and Arctic Programme
- EU Regionala utvecklingsfonden
- European Centre for Medium-Range Weather Forecasts (ECMWF)
- European Regional Development Fund (ERDF) Interreg South Baltic Programme 2014–2020
- European Research Area for Climate Services ERA4CS
- Formas
- Forskningsrådet Norge
- Gobierno de Canarias
- Göteborgs universitet
- Handelsrådet
- Härnösands kommun
- Högskolan Dalarna
- Interreg South Baltic
- Invest in Dalarna
- Karlstads universitet
- KK-stiftelsen
- KTH
- Leader
- Luleå tekniska universitet
- Lunds universitet
- Mistra
- Mittuniversitetet
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
- Naturvårdsverket
- Nordforsk
- Nordiska ministerrådet
- Nordregio
- Peak Innovation
- Region Dalarna
- Region Gotland
- Region Kalmar län
- Region Värmland
- Riksbankens Jubileumsfond
- Riksidrottsförbundet
- SIDA

- SSAG fond (Svenska samfundet för antropologi och geografi)
- Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning (STINT)
- Södertörns högskola
- The Standing Committee for Economic and Commercial Cooperation of the Organization of the Islamic Cooperation (COMCEC)
- Tillväxtverket
- Tom Tits
- Trafikverket
- Umeå universitet
- UNESCO Creative Cities
- Uppsala universitet
- Vetenskapsrådet
- Västra Götalandsregionen (VGR)
- Örebro universitet
- Östersunds kommun

7 / STÖRRE PÅGÅENDE SATSNINGAR

Framtidens fysiska mötesplats – BFUF och Handelsrådet

Handelsrådet och BFUF tog tillsammans fram utlysningen Framtidens fysiska mötesplats för att skapa förutsättningar för projekt som fokuserar på gemensamma utmaningar och möjligheter rörande framtidens konsumtionsmönster och fysiska mötesplatser. Fyra projekt som pågår mellan 2017 och 2019 fick dela på totalt 11 miljoner kronor. Målet är få fram konkret och framåtblickande kunskap till kombinerad nytta för både besöks- och handelsnäring. Forskningen ska bidra till att höja båda sektorernas kompetens och attraktionskraft som arbetsmarknad.

Kontakt: info@bfuf.se, info@handelsradet.se

Mer information: bfuf.se/forskningsprogram-framtidens-fysiska-motesplats/

Hållbara besök – Uppsala universitet, Campus Gotland

Hållbara besök är ett mångvetenskapligt program för forskning, utbildning och samverkan vid Uppsala universitet, Campus Gotland. Lärare och forskare från elva institutioner vid tre fakulteter samarbetar för att utifrån den nya kryssningskajen i Visby och Gotland som besöksplats utforska och skapa hållbara besök, ur regionala, nationella och globala perspektiv samt bidra till utveckling och etablering av hållbara perspektiv inom besöksindustrin. Programmet finansieras av Tillväxtverket, Region Gotland och Uppsala universitet.

Forskningen bedrivs inom sex tematiska områden:

- Energi och vatten
- En gotländsk turismhistoria, destinationsutveckling – case Gotland
- Före-bilder, studier av besökare, besökta och besöksmål
- Hållbart entreprenörskap och innovation
- Ledning och organisation av besöksnäringens utveckling
- Natur- och kulturresters hållbara nyttjande och bevarande

Ordförande: Fredrik Sjöstrand

Mer information: www.campusgotland.uu.se/hallbarabesok/om/

Medverkande: Se sid 16

Hållbar konsumtion – Mistra

KTH är programvärd för Mistras Hållbar konsumtion – Mistra Sustainable Consumption, ett fyraårigt forskningsprogram (2017–2021) med fokus på mat, semester och heminredning. Programmet syftar till att stimulera en övergång till mer hållbar konsumtion i Sverige. Målet är att bidra till omställning genom ökad kunskap om hur hållbar konsumtion som idag praktiseras av ett fåtal kan skalas upp och bli mer vanliga. Programmet kommer att utveckla färdplaner för hur näringsliv, beslutsfattare, civilsamhälle och medborgare kan verka för en omställning till mer hållbara konsumtionsmönster. Forskningsprogrammets anslag är 40 miljoner kronor.

Kontakt: Karin Bradley och Åsa Svenfelt, programchefer

Mer information: www.sustainableconsumption.se

Medverkande	
Annika Carlsson Kanyama, SEED, KTH	Mikael Klintman, Lunds universitet
David Andersson, Göteborgs universitet	Mårten Berglund, SCB
Erik André, Göteborgs stad och Chalmers	Oksana Mont, Lund universitet
John Holmberg, Chalmers	Ola Persson, KTH
Jonas Nässén, Chalmers	Rob Hart, SLU
Jörgen Larsson, Chalmers	Simon Matti, Luleå tekniska universitet samt Centrum för studier av kollektivt handlande (CeCAR), Göteborgs universitet
Karin Bradley, programchef, KTH	Vishal Parekh, KTH
Liselotte Schäfer Elinder, Karolinska Institutet	Viveka Palm, SCB
Maria Thorson, Chalmers	Åsa Svenfelt, KTH
Matthias Lehner, Lunds universitet	

Medverkande i Hållbar konsumtion.

Samarbetspartners

Turism: Stena Line, Vingresor, Turistrådet Västsverige, Visita, Centralens Resebutik

Mat: ICA, Oatly, Food for Progress, Max

Heminredning: IKEA, Hemtex, Retuna

Offentliga aktörer

Lokal nivå: Lunds kommun, Malmö stad, Göteborg stad

Regional nivå: Västra Götalandsregionen, Turistrådet i Västsverige Nationell nivå:

Konsumentverket, Naturvårdsverket, Livsmedelsverket, Världskulturmuseerna

Hållbar turism och besöksnäring – Formas

Under 2018 utlyste Formas forskningsmedel för fyraåriga projekt om Hållbar turism och besöksnäring. Initiativet till utlysningen kom från två håll. Formas hade själva identifierat ett behov av forskning med kopplingen till hållbarhet och turism.

Dessutom påtalades detta i den statliga utredningen Ett land att besöka, 2017. Tjugo forskare, fem doktorander och tre post doc deltar i de fyraåriga projekten. Projekten handlar om proaktiva strategier för att hantera turism på särskilt populära resmål (så kallad "över-turism"), de ökade turistflödena till norrländska landsbygden, integrationen av arbetslösa invandrare i den svenska besöksnäringen och turismens roll i multikulturella samhällen. Medlen uppgår till 70 miljoner kronor. Projekten pågår 2018 till 2021.

Kontakt: Åsa Frisk och Björn Wallsten

Mer information: www.formas.se/arkiv/alla-utlysningar/utlysningar/2019-01-27-hallbar-turism-och-besoksnaring.html

Maritim utveckling i Bohuslän – EU och Västra Götalandsregionen

Tillväxt Norra Bohuslän (samverkansorgan för Strömstad, Tanum, Sotenäs och Lysekils kommuner) driver under 2016–2019 projektet Maritim utveckling i Bohuslän (MUB). MUB är ett samverkansprojekt mellan Tillväxt Norra Bohuslän, Göteborgs Universitet, Svenskt Marintekniskt Forum och det Maritima klustret i Västra Götaland. Projektet finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden och Västra Götalandsregionen.

Kontakt: Carl Dahlberg, projektledare, Lysekils kommun

Mer information: <https://www.tillvaxtbohuslan.se/mub/>

REXSAC – Nordforsk

REXSAC (Resource Extraction and Sustainable Arctic Communities REXSAC – A Nordic Centre of Excellence) är ett nordiskt centrum för excellens inom arktisk forskning. Det engagerar ett internationellt nätverk av forskare från discipliner som humaniora, naturvetenskap och samhällsvetenskap. Forskarna studerar kulturella, sociala, ekonomiska och ekologiska fenomen – som analys av varför resursutvinning påbörjas och vilka följder det har för samhällen i Arktis. REXSAC finansieras av Nordforsk och pågår under perioden 2016-2020. REXSAC är ett av fyra centra som ingår i programmet Responsible Development of the Arctic: Opportunities and Challenges – Pathways to Action.

Ingående lärosäten

KTH, Stockholm Environmental Institute, Stockholms universitet, SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, University of Copenhagen, Memorial University of Newfoundland (Canada), UiT Arctic University of Norway, University of Oslo, Aalborg Universitet, University of Oulu (Finland), Stefansson Arctic Institute (Island) och Greenland Institute for Natural Resources.

Kontakt: Sverker Sörlin, KTH, centrumchef, och Gunhild Rosqvist, Stockholms universitet, vice chef

Mer information: www.rexsac.org

8 / BEHOV AV KUNSKAPER OCH INSATSER

Om målbilden är att öka besöksnäringens och turismens bidrag till hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i hela Sverige, vilka behov av kunskap finns då? Och hur kan samverkan mellan besöksnäring och forskning stärkas? Vilka insatser och verktyg behövs?

Vid en workshop på BFUFs jubileumsseminarium den 9 april bad vi deltagarna att bidra med sin syn på detta.

Vilken kunskap (forskning) behövs?

Företagens villkor och verklighet

- Företagens villkor och påverkan på affärsbeslut.
- Företagande i besöksnäringen. Lönsamhet, organisation, affärsutveckling, produktutveckling.

Arbetsmarknad

- Trygga arbetsförhållanden – mycket deltid idag. Hur få lönsamhet i företag och ha hållbarhet i arbetsmiljön.

Kompetensförsörjning

- Hur ser kompetensutmaningen ut i praktiken.
- Kunskap om (kartläggning) av alumna från turismrelaterade utbildningar (alla i Sverige)
 - synliggöra karriärvägar
 - branschens bredd/behov
 - underlag för strategisk kompetensförsörjning

Marknad

- Konsumentbeteenden/önskemål.

AI och teknikutveckling

- Automatisering inom hotell och restaurang (möjligheter och problem).
- Utveckling (teknik, värderingar) och dess påverkan på besöksnäringen.
- Teknikens möjligheter – hur vi kan använda teknik i forskning.
- Digitaliseringens möjligheter på plats.

Besöksnäringens roll i samhälls-/stadsplanering

- Ekonomi – hur branscher påverkar ekonomi i samhället.
- Fler perspektiv på turism/mer turism i andra sammanhang – kommunikation, politik.
- Besöksnäringens forskning i bredare/större kontext (handel, kommunal utveckling, samhällsutveckling).
- Offentligt rum, gestaltning, fysiskt rum.

Hållbarhet

- Vilka hållbarhetsutmaningar finns i realiteten.
- Hållbarhet ur ett lokalt perspektiv.
- Cirkulär ekonomi.
- Turismens klimatavtryck – koppling till naturvetenskap och samhällsvetenskap.
- Besöksnäringen jämfört med andra näringar ur hållbarhetsaspekter.
- Shoppingturismens effekter på ekonomi och miljö.
- Miljövänligt resande utan skam! Snabbt och i tid!
- Landsbygdsfokus – service, hållbarhet i längden (avbefolkning) byar. Kommersiell verksamhet.
- Åldrande befolkning – hur hanterar vi det? Hot och tillgångar.
- Förslitning av miljöer i samband med turism. Fjäll, nationalparker, natur.
- Markanvändning – skogens betydelse.

Mångfald

- Multikulturella Sverige. (produktion – anställda och entreprenörer), (konsumtion – Sverigeturism, VFR).

Grundforskning

- Fri forskning/grundforskning, nya teman.

Forsknings- och innovationsfrämjande insatser och verktyg som kan bidra?

- Mötesplatser mellan forskare och näringsliv. Och även mellan branschen till exempel skogsindustri och besöksnäring.
- Nätverk (näring och akademi).
- Mer medel och fler forskare som forskar.
- Mer medel till tester, piloter, workshops och labs.
- Medel över längre perioder.
- Utmaning med personal, kompetens, att hinna etablera resultaten. Det vill säga kompetensförsörjning även på universiteten.
- Mer kalas.

Insatser/aktiviteter som kan bidra till att minska gapet och öka samverkan mellan akademi, näringsliv och samhälle

De flesta deltagarna anger att det finns ett gap mellan akademi, näringsliv och samhälle. Det finns höga förväntningar på forskningen (resultat och tid). Och ibland en brist på förståelse för vad forskningen kan bidra med (grundläggande respekt för vetenskapliga arbetssätt och resultat). Forskare behöver förstå den verklighet som finns i näringslivet och samhället. Inte minst när de presenterar resultat – för att de ska kunna vara användbara.

En lista på deltagarnas förslag för att minska gapet är:

Forskning

- Mer aktionsforskning som ger nytta och fler samarbeten.
- Anpassade delresultat under projektets gång.
- Ställ krav på samverkan i utlysningar. Tid och pengar med krav och styrning.
- Tydlig implementering – vilken nytta gör forskningen för verksamheter, företag och anställda?
- Forskningsfinansiärer ska betala för både tillämpad och vetenskaplig publicering.
- Styr utlysningar – näringen ska kunna söka – alltså ej vara disputerad. Hur ska resultatet spridas? Ange tydligt i utlysning/ansökningar så att många får del av forskningen.
- En fortsättning på Formas satsning på besöksnäringens forskning.

Samarbete och dialog

- Dialog.
- Mötesplatser.
- Skapa en arena för att mötas. Knyt ett advisory board till denna arena. Utgå från Visitas fem regioner och skapa möten mellan 60-70 personer förtroendevalda och 60-70 forskare/akademi.
- Forum för dialog mellan forskning, organisationer, myndigheter och näringsliv
- Att det finns tid och ekonomi för samverkan vid finansiering av forskning/utveckling.
- Fler gemensamma projekt.
- Poola resurser från finansiärer (forskningsfinansiärer, kommun, region, företag, stiftelser).
- Involvera näringen i beslut/inventeringar.
- Involvera besöksnäringens aktörer tidigt – i hela processen.
- Branschen ska vara med i projekten. I ansökan, i hela arbetsprocessen från början till slut – avlönad och med namn i publiceringen (kan funka som kompetensutveckling) Korsbefrukta olika industrier.
- Få folk att förstå nyttan av att samverka med universitet.

Statistik

- Statistik för bättre beslutsstöd, business intelligence verktyg (på nationell nivå), metoder för datainsamling.
- Strukturer för framtidsorienterad statistikutveckling (data + statistik).

Kommunikation

- Vi måste bli bättre på forskningskommunikation. Större del av medel till detta.
- Uppmuntra till kreativ resultatspridning.
- "Översättare" i projekt.

Utbildning

- Statushöjning av professionell utbildning inom branschen. Branschen bör säga "det är statushöjande och lönsamt att utbilda sig".

Nationella insatser

- Se till att SOU "Ett land att besöka" tas in i kommande forsknings- och innovationsproposition för att stärka och legitimera området.

#13 HUR GÅR DET FÖR OSS?
Svensk forskning om turism och besöksnäring 2019

Juni 2019

Rapportredaktör **Eva Fohlstedt**, BFUF

Illustration omslag **Stina Wirsén**

ISBN 978-91-88535-09-2

Kontakt

info@bfuf.se

bfuf.se

Rapporten finns att ladda ner på bfuf.se.

Kartläggningen är initierad och finansierad av Besöksnäringens forsknings- och utvecklingsfond, BFUF, som är grundad och finansieras gemensamt av Visita och HRF. Ange gärna BFUF som källa vid citering.

